

FRÁSÖGN

af janúarfundum Norðurlandaráðs í Helsinki, 25.–26. janúar 2016.

Janúarfundir Norðurlandaráðs voru haldnir í Eduskunta, finnska þinginu, í Helsinki 25.–26. janúar sl. Á fundina fóru af hálfu Íslandsdeildar Norðurlandaráðs Höskuldur Þórhallsson, formaður, Elín Hirst, Róbert Marshall, Steingrímur J. Sigfússon, Valgerður Gunnarsdóttir og Vigdís Hauksdóttir, auk Lárusar Valgarðssonar ritara. Helstu mál á dagskrá voru áheyrnaraðild Sama að Norðurlandaráði, sjónvarpsverðlaun Norðurlandaráðs, Norræna húsið í Reykjavík, hlutverk borgaralegs samfélags í norrænu samstarfi, flugöryggi og starfsskilyrði í flugi.

Forsætisnefnd afgreiddi úr nefnd tillögu A 1664/præsídiet um aukið samstarf við Þingmannaráð Sama. Í tillögunni er lagt til að Norðurlandaráð veiti Samþingunum í Finnlandi, Noregi og Svíþjóð, í gegnum Þingmannaráð Sama, víðtækari stöðu áheyrnafulltrúa að Norðurlandaráði. Í því felst réttur til þátttöku í nefndarstarfi Norðurlandaráðs þegar nefndirnar ákveða og ef til umfjöllunar eru mál sem snerta Sama. Þátttökurétturinn felur ekki í sér atkvæðisrétt. Fyrir hafa Samþingin í Finnlandi, Noregi og Svíþjóð, samkvæmt starfsreglum Norðurlandaráðs, haft stöðu áheyrnarfulltrúa og rétt til að tjá sig í almennum umræðum á þingum ráðsins en að öðru leyti samkvæmt ákvörðun forsætisnefndar.

Þingmannaráð Sama, samstarfsvettvangur Samþinga í Finnlandi, Noregi og Svíþjóð, sendi í desember 2014 inn umsókn um aðild að Norðurlandaráði. Meiri hluti forsætisnefndar hafnaði aðild Þingmannaráðs Sama en nefndarmenn voru sammála um að efla tengsl við þingmannaráðið. Forsætisnefnd skipaði vinnuhóp um málið og landsdeildarskrifstofur Finnlands, Noregs og Svíþjóðar tóku saman upplýsingar um stöðu Sama í löndunum þremur. Við málsmeðferð komu fram hugmyndir um tvær mögulegar leiðir um aukið samstarf, annars vegar víðtækari áheyrnaraðild með rétt til þátttöku án atkvæðisréttar á fundum norrænu velferðarnefndarinnar, sem fer með málefni frumbyggja, og hins vegar víðtækari áheyrnaraðild með rétt til þátttöku án atkvæðisréttar á nefndarfundum almennt þegar til umfjöllunar eru mál sem snerta Sama. Samkomulag náðist um síðari leiðina.

Þekkingar- og menningarmálanefnd hafði til umsagnar tillögu A 1669/presídiet um sjónvarpsverðlaun Norðurlandaráðs. Þar er lagt til að Norðurlandaráð stofni til sjónvarpsverðlauna til eflingar norrænni menningu innan Norðurlanda og orðstírs Norðurlanda út á við, en norrænir framhaldsþættir í sjónvarpi hafa vakið mikla athygli á alþjóðavettvangi. Nefndin ákvað að styðja tillöguna í umsögn sinni til forsætisnefndar, en leggja um leið til að gerð yrði könnun á kostnaði og forsendum, og því hvort verðlaunin gætu tengst kvikmyndaverðlaunum ráðsins, þ.e. að úr yrðu kvikmynda- og sjónvarpsverðlaun Norðurlandaráðs, og hvort það að bæta við verðlaunum drægi úr gildi þeirra verðlauna sem þegar eru veitt.

Eftirlitsnefnd fjallaði um skýrslu um heimsókn nefndarinnar í Norræna húsið í Reykjavík. Nefndin fór í eftirlitsheimsókn þangað 26. október sl. í tengslum við þing Norðurlandaráðs í Reykjavík. Mikkel Harder forstjóri og Þórunn Ragnarsdóttir fjármálastjóri kynntu starfsemi hússins. Þau upplýstu að Norræna húsið þyrfti á endurbótum að halda og að gerð hefði verið áætlun til að húsið yrði í góðu ásigkomulagi við 50 ára afmæli þess árið 2018. Í fyrra veitti Norræna ráðherranefndin 730 þúsund danskar krónur til endurbóta á húsinu sem er álíka mikið fé og húsið lagði fram. Áætlaður heildarkostnaður endurbóta er 4 milljónir danskar krónur. Eftirlitsnefnd samþykkti eftirfarandi niðurstöðu skýrslunnar: „Brýn þörf er á gagngeru viðhaldi ef komast á hjá stórskemmdum á byggingunni. Viðhald á innanstokksmunum er einnig aðkallandi. Mikilvægt er að eina húsið, sem er að fullu í eigu Norrænu ráðherranefndarinnar og jafnframt einstök perla í húsagerðarlist glati ekki ásýnd sinni. Norræna ráðherranefndin verður að vera viðbúin því að viðhald og endurbætur á húsnaði og innanstokksmunum kosti meira en 4

milljónir danskra króna eins og stofnunin gerði ráð fyrir. Mikilvægt er að starfsemi hússins raskist eins lítið og unnt er á meðan viðgerðir standa yfir. Því ber að fagna að stjórn Norræna hússins hugsar til framtíðar í viðhaldsmálum. Norræna húsið hefur aflað tekna umfram grunnfjárveitingu Norrænu ráðherranefndarinnar. Eins og starfseminni er lýst er Norræna húsið áberandi í íslensku menningarlífi og stuðlar að því að norræn menning verður sýnileg á Íslandi og vekur jafnframt athygli á alþjóðavettvangi og skapar þannig norrænt notagildi.“ Þá ákvað eftirlitsnefndin að fela skrifstofu Norðurlandaráðs að koma skýrslunni til réttra aðila og leita upplýsinga hjá Norrænu ráðherranefndinni um framvindu málsins og kynna nefndinni hana á fundi síðar.

Velferðarnefnd fjallaði um hlutverk borgaralegs samfélags í norrænu samstarfi. Á fundum Norðurlandaráðs í Reykjavík í október sl. var haldinn sameiginlegur fundur þriggja fagnefnda ráðsins um málið þar sem varpað var ljósi á borgaralegt frumkvæði (medborgerinitiativ) í Finnlandi í tengslum við tillögu Sambands norrænu félaganna til Norðurlandaráðs um að innleiða norrænt borgaralegt frumkvæði. Það snýst í stuttu máli um að ákveðinn fjöldi norrænna borgara geti lagt fram tillögu til meðferðar í Norðurlandaráði. Nefndirnar voru í heild frekar jákvæðar gagnvart málinu, fyrir utan efnahags- og viðskiptanefnd, en þær hafa jafnframt lagt áherslu á að vinna þurfi málið mun betur. Fagnefndirnar ræddu einnig síðasta haust tillögu Norrænu ráðherranefndarinnar um endurskoðun áætlunar ráðherranefndarinnar um samstarf við borgaralegt samfélag og reiknað er með að Norðurlandaráð muni fjalla um endanlegu tillögu ráðherranefndarinnar þess efnis næsta haust. Við málsmeðferð kom fram að til þess að geta rætt hlutverk borgaralegs samfélags í norrænu samstarfi í heild, þar á meðal viðræður Norðurlandaráðs við sjálfbæðisráðgjafa, gæti verið við hæfi að koma á norrænum samráðsvettvangi, þ.e. „Vettvangi borgaralegs samfélags“, ef áætlun Norrænu ráðherranefndarinnar yrði tekin til afgreiðslu hjá Norðurlandaráði sem ráðherranefndartillaga. Velferðarnefnd ákvað að fela skrifstofu Norðurlandaráðs að hefja viðræður við skrifstofu Norrænu ráðherranefndarinnar um að koma á norrænum vettvangi borgaralegs samfélags og að fela skrifstofu Norðurlandaráðs að leggja drög að svari til Sambands norrænu félaganna um norrænt borgaralegt frumkvæði.

Vaxtar- og þróunarnefnd afgreiddi úr nefnd tillögu A 1647/näring um flugöryggi og starfsskilyrði í flugi. Í nefndaráli er lagt til að Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Norðurlandanna um að þær eigi frumkvæði að því að endurskoða starfsskilyrði í flugsamgöngum með hliðsjón af flugöryggi, starfskjörum og sanngjarnri samkeppni og að þær stuðli sameiginlega að því að vekja athygli á flugöryggi og starfsskilyrðum á vettvangi norræns, evrópsks og alþjóðlegs samstarfs. Nefndarálið var samþykkt í atkvæðagreiðslu en flokkahópur hægri manna lagði fram breytingartillögu sem var felld.

Sjálfbærnefnd ákvað að halda sumarfund sinn í Vestmannaeyjum 26.–28. júní nk. Á dagskrá verða málefni hafsins, stjórn sameiginlegra fiskstofna í Norður-Atlantshafi og Barentshafi, blátt lífhagkerfi og áhrif loftslagsbreytinga á hafið.

Á undan nefndafundunum voru haldnir tveir sameiginlegir fundir allra þingmanna. Sá fyrri fjallaði um norrænt samstarf í sögulegu ljósi, en í janúar voru liðin 60 ár frá því að Finnland fékk aðild að Norðurlandaráði. Framsögu á fundinum höfðu Erkki Tuomioja, fyrrverandi utanríkisráðherra Finnlands og fyrrverandi forseti Norðurlandaráðs, Johan Strang, lektor við háskólann í Helsinki, Anna Abrahamsson, forseti Norðurlandaráðs æskunnar, og Joakim Palme, prófessor við Uppsalaháskóla.

Seinni sameiginlegi fundurinn fjallaði um vinnumarkað á Norðurlöndum án landamæra. Poul Nielson, fyrrverandi þróunarsamvinnuráðherra Danmörku og fyrrverandi framkvæmdastjóri ESB á sviði þróunarsamvinnu, var aðalframsögumaður á fundinum en honum var falið í fyrra af Norrænu ráðherranefndinni að gera ítarlega úttekt á norræna vinnumarkaðnum.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.norden.org.